

Matija Čop.

Vzlasti iz teh treh del se vidi Čopova velika pomemba v našem slovstvu. Abecedna Vojska bila je takrat zanimiva; sedanji rod ne bi je mogel vnovič prebaviti. Književna Povestnica pak nam koristi še vedno. Iz nje so zajemali in zajemajo vsi mlajši učitelji in pisatelji, tudi neslovanski. Mnogim je služila vže v rokopisu, kateri je sedaj s knjižnico dr. E. Costovo na Ruskem, kar nam Slovencem ni na kvar. Rokopisi, ki se pomnožujejo v tiskarstvu in razširjujejo po svetu, niso v naši dobi nikake cene, in Matica na pr. nima naloga, da bi nakupovala si knjig ali starih spisov. I bratom Hrovatom je po Čopovem spisku slovensko književnost dokaj dobro načertal S. Ljubič v „Ogledalo književne poviesti jugoslavjanske na podučavanje mladeži“ v Rieci knj. II. str. 538 — 585 l. 1869. —

Povédal sem prej, da Čopovi učeni spisi dobro služijo sploh in da je občna njegova slava; zakaj sem vendar lotil se ga spet jaz? — Nekaj zato, da se vzpored pokažejo čestitke Prešernove in da mladi svet slovénski vidi, kako je Prešernovo prijateljstvo do Čopa raslo še celó po smerti kot večerna senca; nekaj pa zato, da k njegovi bibliografiji o pisalcih dam nektere popravke in dostavke. — Koj o smerti Čopovi je Prešern obupovaje vzdihoval:

Wir sah'n die Saat so herrlich sich gestalten,
Der wahre Ernte Tag, er wird nicht kommen!

Ali kasneje je v peti svoji čestitki ves potolažen popeval:

Seme, ki ti zasejal si ga, že gre v klasje veselo,
Nam in za nami dokaj vnukam obeta sadu.

I to je istina, Slovencem na čast in hvalo. — O drugem spisku „*Slowenisches Schrifftum*“, kateri je vprav Čopov, le čita se v „*Jeriček-Safařík's Geschichte der Südslaw. Lit.*“ l. 1864 — naj priobčim o pisalcih po omenjeni knjigi nektere stvari; morebiti se kateremu vstreže. — O znamenitem XVI. stoletji in o vzajemnosti njegovi s poprejšnjimi in naslednjimi veki v našem slovenskem slovstvu hočem, ako Bog dade, poznej kterikrat spregovoriti. — Za zdaj nate to-le:

Mihael Mikec str. 18 umrl 24. avg. 1620 v Ljubljani.

Matija Kastelec (Castellez) str. 19 rodil se 24. jan. 1620, u. 26. aprila 1688.

J. B. Valvazor str. 20 r. 28. maj. 1641 (ne 1639).

Janez Kerstnik od sv. Križa str. 20 u. 1714.

France Mihael (ne J. L.) Paglovic str. 21 r. 1679, u. 1759.

Fr. Sav. Gorjup str. 24 u. 2. dec. 1781.

O. Gutsmann str. 24 r. v Grabšteni (Graffenstein) na Koroškem 4. avg. 1727, u. v Celovcu 1790.

J. Hasl (Hasel) str. 25 r. 14. nov. 1733, u. 2. avg. 1804.

Bl. Kumerdej str. 26 r. v Bledu (Gradu) 27. jan. 1738 (ne 1744), u. 1805.

- Ant. Linhart (A. Tomaž Leenhardt, Linhard) str. 28 r. v Radolici 11. dec. 1756.
 J. Zelenko (Sellenko) str. 34 t. j. Mihael Zagajšek, r. za Gajem v Ponkvi
 1739, u. 9. maja 1827.
 J. Goličnik str. 34 r. v Mozirji 31. jan. 1737, u. 9. marc. 1807.
 J. Škrinjar str. 35 u. 17. apr. 1825 v Gorjah.
 A. Traun (Traven) str. 35 u. 18. maja 1807.
 J. Rihar ali Riher (ne Richter) str. 35 u. 1807.
 M. Šroj str. 35 u. pri sv. Duhu (Grossdorn) 1821.
 Jernej Kopitar str. 36 r. v Repnjah 21. avg. (ne 23.) 1780, u. 11. avg.
 1844 na Dunaju.
 Jan. Nep. Primic str. 37 r. v Zalogu pri Šmariji 23. apr. 1785, u. ondi
 3. febr. 1823 (ne 1790 — 1818).
 J. L. Šmigoc str. 37 r. v Halozah 1786, u. 14. avg. 1829.
 M. Ravnikar str. 37 u. v Terstu 20. nov. 1845.
 P. Skerbinc str. 39 r. 1. okt. 1780, u. 29. jan. 1824.
 U. Jarnik str. 39 r. 11. maj. 1784, u. 11. jun. 1844.
 P. Dainko str. 39 r. 23. apr. 1787, u. 22. febr. 1873.
 L. Volkmar (Volkmayr) str. 40 r. 13. okt. 1741, u. 4. febr. 1816.
 J. Vesel Koseski str. 40 r. 12. sept. 1798 v spodnjih Kosezih Moravških.
 J. Zalokar str. 40 r. 26. jun. 1792, u. 7. sept. 1872.
 V. Stanig (Stanič) str. 40 r. 12. febr. 1774, u. 29. apr. 1847.
 Fr. S. Metelko str. 40 r. 14. jul. 1789, u. 27. dec. 1860.
 Frid. Baraga str. 41 r. 29. jun. 1797, u. 19. jan. 1868.
 Luk. Dolinar str. 41 u. 24. avg. 1863.
 B. Potočnik str. 42 u. 20. jun. 1872.
 G. Švab str. 42 u. 6. jan. 1866.
 A. Albrecht str. 42 u. 20. nov. 1848.
 Fr. Veriti str. 42 u. 16. jul. 1849.
 K. Kvas str. 43 r. 29. nov. 1790, u. dec. 1867.
 J. Cigler (Ziegler) str. 43 u. 11. apr. 1869.
 J. Traven str. 43 u. 19. sept. 1847.
 Mih. Kastelic str. 43 u. 22. okt. 1868.
 J. Grabner str. 44 r. 4. apr. 1806, u. 21. jul. 1862.
 Ign. Holzapfel str. 44 u. 21. jan. 1868.
 J. Kosmač str. 44 u. 1. okt. 1872.
 Jern. Levičnik str. 44 r. 18. avg. 1808.
 Fr. Prešern str. 44 u. 8. febr. 1849.
 Jak. Zupan str. 45 u. 6. febr. 1852.
 Fr. Pirc str. 45 u. 22. jan. 1880.
 U. Jerin str. 45 r. 1785, u. 1849.
 Fr. Jelovšek str. 45 r. 8. febr. 1793, u. 1868.
 Jož. Burger str. 45 r. 31. marc. 1800, u. 24. jun. 1870.
 J. Matiašič str. 45 r. 22. apr. 1808.
 A. J. Murko str. 45 r. 8. jun. 1809, u. 31. dec. 1871.
 A. Smole str. 45 r. 18. nov. 1800, u. 30. nov. 1840.
 A. Slomšek str. 46 r. 26. nov. 1800, u. 24. sept. 1862.
 A. Šerf str. 46 r. 17. maj. 1798. —

O spisovatelju **M. Čopu** samem je bil še Šafařik vstavil čas in naćin njegove smerti. — K temu naj le omėnim, da letos — v god moje sreberne sv. maše — izmed domoljubov — v spisu l. 1831 doveršenem imenovanih — živijo samo še štirje, in ti so: Janez Vesel Koseski v Terstu, Jernej Levićnik v sv. Mohoru na Koroškem, Juri Matiašić v Mariboru in Anton Šerf v Svetinjah na Štajarskem. — S temi prećastitimi mořaki in z vsemi drugimi slovenskimi rodoljubi milemu Čopu tudi mi mlajši, ki vživamo njegove ljubezni predrage darove, prav radi ćestitamo s Prešernom:

Naj se ućenost in ime, ćast tvoja, rojak! ne pozabi,
Dokler tebi drago v Krajni slovenstvo živi! —

*

* *

Dopisi in novice.

Ućiteljska skupščina Postonjskega okraja dnė 7. julija t. l. (Konec). Sledila je prihodnja toćka dnevnega reda, o katerej je sporoćaval g. Zaman: »Kako postopati, da vdobė otroci prijetno in razloćno pisavo?« Oblike naj nareja ućitelj — zlasti zaćetkoma — prav velike, vsigdar razloćne, strogo naj pazi na pravo sejo pri pisavi ter naj otroke kolikor toliko napeljuje do snažnosti, v oćigled ćesar mu je gotovo dovoljeno biti malo pedantom. Dinter pravi: »Kakor deklica z pisalnimi zvezki in knjigami ravna, — tako bode delala tudi z lonci in skledami.« — Tisto »stokratno« prepisovanje sigurno ne pospešuje razvoj pisave; zelo škodljive so našim zaćetnikom i naše stenske tablice, katerih bi se pać že kdo lahko nsmilil... Ućitelj mora pa tudi paziti, da sam zmirom in vse, kar piše, lepo piše, kajti ćesar sam nima, tudi ućencem dati ne more. G. referent je bil pohvaljen za svoje delo. Debate o tem predmetu vdeležila sta se g. g. Lavrenćić in Gradišnik.

Nadalje je prav izvrstno pokazal g. M. Hiti, kako je ućitelju postopati pri risanji po Grandauerjevih predlogah na raznih stopinjah. G. referent je žel za svoj elaborat res zasluženno hvalo in želeti bi bilo, da bi ga v katerem šolskem listu objavil. Radi preobširnosti te razprave se tů ne moremo spuščati v pretresovanje nje podrobnosti.

Debate o tem predmetu ni bilo nobene. — Zdajci prećita gspđ. pl. Renzenberg svoj referat: »Ali se more v pism. raćunanji uspešno poućevati, ako se raćunanje na pamet zanemarja? In zakaj ne?«, — ki je bil sestavljen v gladkej nemščini... Sicer pa se je razprava dopala p. n. slušateljem in gspđ. sporoćevalka bila je odlikovana z mnogimi »dobro-klici«. — Potem pa je sporoćaval g. A. Legat »o vpeljavi novega abecednika v šole tuk. okraja«. Referent se ćisto zлага sė splošno uravnavo te zaćetnice ter jo smatra kot zelo umno po pedagogićkih naćelih sestavljeno itd. A ker je na Notranjskem beda in revščina obća, ker si otroci le teřko preskrbė novih knjig, ker smo komaj Mikl. »zaćetnico« vpeljali itd. — zato bi pać ne bilo umestno, da bi se vže s prihodnjim letom nov abecednik v tukajšne šole vpeljal, sploh naj bi se to dotle ne zgodilo, dokler ne dobimo novega ali vsaj popravljenega pervega berila — kajti — pravi referent — ako bi se R. in Ž. abecednik vže poćetkoma prihodnjega šl. leta uvedel v naše